

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму вищої освіти

«Українська мова та література»

галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки,

спеціальності В11 Філологія,

спеціалізації В11.01 Українська мова та література,

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,

впроваджену в Національному технічному університеті

«Дніпровська політехніка» (2025 р.)

Освітньо-професійна програма вищої освіти «Українська мова та література» галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В11 Філологія, спеціалізації В11.01 Українська мова та література, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розроблена проектною групою у складі науково-педагогічних працівників кафедри філології та мовної комунікації, здобувачка вищої освіти групи 035-23-1 Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук, а також голова НСПУ в Дніпропетровській області, шеф-редактора літературно-мистецького, публіцистичного та науково-популярного щомісячника «Бористен» з урахуванням вимог ринку праці та Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальність В11 «Філологія», затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 р. № 869.

Об'єктами вивчення та професійної діяльності бакалавра філології є мова (в теоретичному/практичному, синхронному/діахронному, діалектологічному, стилістичному, соціокультурному та інших аспектах); жанрово-стильові різновиди текстів: міжособистісна, міжкультурна та масова комунікація в усній та письмовій формі. Поєднання саме цих аспектів уможливило забезпечення компетентними фахівцями Придніпров'я, які не тільки володітимуть професійними філологічними знаннями, вміннями і навичками, а й здатними

приймати відповідні рішення в ситуаціях вибору, вирізняються умінням реалізовувати свої креативні здібності, мають творчий стиль мислення.

Обов'язкова частина ОП містить загальний та спеціальний цикли підготовки. Компоненти спеціального циклу поділені на базові (за галуззю знань), фахові (за спеціальністю), спеціальні (за ОП) дисципліни, практики, що віддзеркалюють загальні та фахові РН відповідно до цілей ОП. Структурно-логічна схема демонструє взаємозв'язок освітніх компонентів за всі роки навчання. Обов'язкові компоненти, що відповідають навчальним дисциплінам, за своїм змістом мають безпосередній зв'язок зі спеціальністю 035 Філологія. Програмні результати ОП відображені у матриці відповідності.

Безперечною перевагою освітньо-професійної програми є орієнтація на потреби потенційних роботодавців під час формування дисциплін професійного циклу, що забезпечить формування особистості фахівця, здатного знаходити оптимальні рішення в процесі розв'язання професійних завдань. Не викликають сумніву спеціальні освітні компоненти за освітньою програмою: українське термінознавство та основи інжинірингу, теорія мовної комунікації, літературне Придніпров'я, що узгоджуються з особливостями ОП.

До переліку вимог освітньо-професійної програми входить проходження здобувачами вищої освіти практичної підготовки. Важливою компонентою ОП є обов'язкове проходження здобувачами педагогічної практики в закладах середньої освіти, що дає змогу підготувати професійних викладачів нової генерації.

Програма передбачає проходження й інших практик – фольклорної, пізнавально-мовленнєвої. Здобувачі вищої освіти освітньо-професійної програми «Українська мова та література» НТУ «ДП» мають змогу брати участь у фахових семінарах, тренінгах, навчальних практиках у Дніпропетровському національному історичному музеї ім. Д.І. Яворницького (музей «Літературне Придніпров'я»), історико-краєзнавчому музеї імені О.Коваля (м. Підгороднє), бібліотеках, обласних радіо і телекомпаніях, закладах середньої освіти Придніпров'я та ін.

До викладання залучені кваліфіковані науково-педагогічні працівники – штатні працівники університету, директор Науково-технічної бібліотеки, провідні науковці України. Викладачі мають відповідні наукові ступені й вчені звання, володіють достатніми теоретичними знаннями та практичним досвідом, є знаними фахівцями в науковій філологічній спільноті. Для фахових консультацій залучуються професіонали-практики за дисциплінами програми. Забезпечується своєчасне підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, участь у тренінгах із академічної доброчесності, методики навчання освітян та використання засобів дистанційного навчання. Форми та методи навчання й підсумкового контролю відповідають вимогам академічної доброчесності.

Позитивним у рецензованій ОП видається її особливість – реалізація концепції студентоцентрованого навчання що враховує, з одного боку, регіональні потреби суспільства у визначенні практичної ролі лінгво- та літературного краєзнавства на тлі сучасної культури, репрезентації різнобічних аспектів дослідження художньо-естетичного світу мови й літератури Придніпров'я. З іншого боку, програма орієнтована на ґрунтовну підготовку сучасних фахівців, ініціативних та здатних до швидкої адаптації в інформаційному та економічному середовищі та викликів української філологічної освіти. Формує фахівців-філологів з новим перспективним цифровим способом ринкового мислення, здатних не лише розуміти філологічні методи й інструменти, а й вправно послуговуватися ними у професійній, соціальній практиках. Зокрема, ураховані потреби регіональної економіки, заакцентовано увагу на галузях, сконцентрованих у Дніпропетровській області (гірництво, екологія, електротехніка, машинобудування, комп'ютерні технології). Саме поєднання цих двох аспектів формує потребу в кваліфікованих фахівцях, що володітимуть не лише компетенціями, типовими для філологів-україністів, але й базовими аспектами знань, пов'язаними зі специфікою вищезазначених секторів економіки. Як бачимо, теоретичний зміст предметної області програми охоплює, окрім курсів із фахових дисциплін, – *українське термінознавство та основи інжинірингу,*

теорію мовної комунікації, літературу Придніпров'я. Поєднання саме цих аспектів уможлиблює забезпечення кваліфікованими фахівцями Придніпров'я, які матимуть не тільки загальне теоретичне підґрунтя, а й володітимуть фаховими філологічними компетентностями та практичними навичками.

Здобувачі ОПП «Українська мова та література» мають вільний доступ до матеріально-технічних ресурсів та інфраструктури НТУ «Дніпровська політехніка», до друкованих та електронних джерел інформації, нових публікацій за широким спектром дослідницьких напрямів.

Освітня програма вможлиблює досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти України.

З урахуванням вищезазначеного вважаємо, що рецензовану ОПП «Українська мова та література» можна рекомендувати для підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності В11 Філологія, спеціалізації В11.01 Українська мова та література,

Рецензент –
завідувач кафедри загального мовознавства
та слов'янознавства
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара,
доктор філологічних наук, професор

Наталя ДЬЯЧОК

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму вищої освіти «Українська мова та література»
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки,
спеціальності В11 Філологія,
спеціалізації В11.01 Українська мова та література,
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, впроваджену
в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»
(2025 р.)

Рецензована освітньо-професійна програма відповідає запитам сучасної освіти, зорієнтована на формування навичок, необхідних у гуманітарній царині для викладання української мови та літератури, про що свідчить чітко окреслена мета : «підготувати фахівця-професіонала, компетентного в діяльності пов'язаній з аналізом, творенням, перетворенням, і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів (як із науково-дослідною, критично-аналітичною, так і з прикладною метою), здатну організовувати ефективні комунікації українською мовою в культурно-просвітницькій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя».

Освітня програма «Українська мова та література» ґрунтована на системі основних наукових теорій, концепцій, принципів, категорій, методів і понять філології, здатна забезпечити формування загальних та спеціальних компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем із предметної спеціальності. Вона вирізняється гуманістичним підходом, що враховує, з одного боку, особливості регіональних потреб суспільства у визначенні практичної ролі лінгво- та літературного краєзнавства на тлі сучасної культури, репрезентації різнобічних аспектів дослідження художньо-естетичного світу мови й літератури Придніпров'я; з іншого, – програма орієнтована на ґрунтовну підготовку сучасних фахівців, ініціативних та здатних до швидкої адаптації в інформаційному та економічному середовищі та викликів української філологічної освіти. Формує фахівців-філологів з новим перспективним цифровим способом ринкового

мислення, здатних не лише знати філологічні методи й інструменти, а й вправно послуговуватися ними у професійній, соціальній практиках. Зокрема, ураховані особливості регіональної економіки, заакцентована увага на галузях, сконцентрованих у Дніпропетровській області (гірництво, екологія, електротехніка, машинобудування, комп'ютерні технології). Саме поєднання цих аспектів формує потребу в кваліфікованих фахівцях, що володітимуть не лише компетенціями, типовими для філологів-україністів, але й базовими аспектами знань, пов'язаними зі специфікою вищезазначених секторів економіки. Тому теоретичний зміст предметної області програми включає, окрім курсів з фахових дисциплін, – українське термінознавство та основи інжинірингу, теорію мовної комунікації, літературу Придніпров'я,

Поєднання саме цих аспектів уможливилює забезпечення кваліфікованими фахівцями Придніпровський регіон, які не тільки володітимуть фаховими філологічними компетентностями, але й володіючи спеціальними компетентностями, будуть конкурентноспроможними на ринку праці.

В ОП репрезентовано загальні та спеціальні компетентності за стандартом вищої освіти, виокремлено низку спеціальних компетентностей із урахуванням особливостей освітньої програми. Окрім того, представлено нормативний зміст підготовки, сформульований у термінах результатів навчання, зокрема й спеціальні результати навчання з урахуванням особливостей освітньої програми. Якість змістового складника рецензованої освітньо-професійної програми не викликає сумніву, оскільки в ній містяться дисципліни, що забезпечують філологічну, психолого-педагогічну й методичну підготовку майбутнього філолога. Перелік компонент освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики) загалом логічний і послідовний. Обов'язкові й запропоновані вибіркові дисципліни розкривають сутність актуальних на сьогодні проблем у галузі філології й формують загальні і фахові компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою.

Примітним є те, що запропонована ОП унаочнює розподіл результатів навчання за освітніми компонентами, уналежненими до обов'язкової /

вибіркової частини, а також розподіл обсягу програми за освітніми компонентами. Обов'язкові компоненти закономірно передбачають цикли загальної та спеціальної підготовки.

Запропонована структурно-логічна схема ілюструє послідовність навчальної діяльності здобувача вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за денною формою навчання. Логічним завершенням ОП є матриці відповідності:

1) визначених освітньою програмою компетентностей компонентам освітньої програми;

2) результатів навчання компонентам освітньої програми.

Прикінцеві положення переконливо засвідчують: ОП розроблена з урахуванням низки нормативних та інструктивних матеріалів міжнародного, галузевого та державного рівнів.

Загалом є підстави вважати, що освітньо-професійна програма «Українська мова та література» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності В11 Філологія, предметної спеціальності В11.01 Українська мова та література, розроблена робочою групою, затвердженою Національним технічним університетом «Дніпровська політехніка», відповідає встановленим вимогам, забезпечить фундаментальну підготовку здобувачів вищої освіти, формування загальних та спеціальних компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, може бути впроваджена в освітній процес університету.

Рецензент –
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри мовної підготовки
Дніпровського державного університету
внутрішніх справ

Підпис
Ірина Царьова
ЗАСВІДЧУЮ
фахівець відділу кадрового забезпечення
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Ірина ЦАРЬОВА

Ірина Царьова

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю **В11 Філологія** спеціалізацією **В11.01 Українська мова та література** галузі знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки** Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Рецензована освітньо-професійна програма вищої освіти демонструє концептуальну цілісність, структурну логіку та методологічну продуманість. Програма відповідає сучасним академічним та професійним стандартам підготовки бакалаврів-філологів і реалізує провідні тенденції в гуманітарній освіті, зокрема у сфері української філології.

ОПП спрямована на формування у здобувачів глибоких фахових знань і прикладних умінь, необхідних для аналітичної, інтерпретаційної та педагогічної діяльності. Її зміст чітко структурований на загальноосвітній та фаховий компоненти, включає базові, спеціальні й професійно орієнтовані дисципліни, а також передбачає значний обсяг навчальних і виробничих практик. Такий підхід забезпечує поєднання теоретичної та практичної підготовки, що є вкрай важливим для формування компетентного філолога.

Варто відзначити також фахову глибину таких дисциплін, як «Теорія мовної комунікації», «Історична граматики української мови», «Літературне Придніпров'я», що дозволяють не лише поглибити філологічну підготовку, а й сформуванню у здобувачів міждисциплінарну рефлексію — надзвичайно важливу рису сучасного філолога.

ОПП розроблена відповідно до принципів Національної рамки кваліфікацій, містить чітко окреслені програмні результати навчання, які логічно узгоджуються зі змістовим наповненням компонентів програми, що засвідчує її якість і внутрішню узгодженість.

Як викладач і науковець у галузі філології, вважаю цю програму актуальною, методично обґрунтованою та такою, що формує фахівця нового типу — компетентного, мобільного, відкритого до інновацій і здатного ефективно функціонувати в сучасному соціокультурному середовищі.

Структура освітньо-професійної програми передбачає індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін, спрямованих на розвиток soft skills та поглиблення фахових компетентностей.

Усі освітні компоненти, передбачені навчальним планом, відповідають запитам XXI століття щодо підготовки фахівців у галузі української філології, розвивають ключові компетентності, інтелектуальні й академічні навички, ураховують вимоги сучасного ринку праці, суспільства загалом і Придніпров'я зокрема.

Рецензована освітньо-професійна програма загалом є потужним дидактичним комплексом, що формує фахівця з розвиненим світоглядом, який здатний розв'язувати складні теоретичні і практичні завдання. Уважаємо, що освітньо-професійну програму спеціальності В11 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти можна рекомендувати для здобувачів-бакалаврів зі спеціальності В11 «Філологія», спеціалізації В11.01 «Українська мова та література» галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки».

Освітня програма вможливує досягнення результатів навчання, визначених Стандартом державної освіти.

Рецензент –

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології
Дніпровського державного
аграрно-економічного університету

Людмила СЕМАК

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю **В11 Філологія**

В11.01 Українська мова та література

галузі знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Освітньо-професійна програма бакалаврського рівня зі спеціальності В11 Філологія (В11.01 Українська мова та література) демонструє високий ступінь науково-методичної цілісності, актуальності й практичної доцільності. Вона повною мірою відповідає сучасним викликам гуманітарної освіти, запитам суспільства й державної мовної політики.

Особливо цінним є те, що програма не лише орієнтована на підготовку фахівців із глибокими знаннями української мови та літератури, а й чутливо враховує культурно-історичний і мовний контекст Дніпровського регіону. Це важливо, адже саме в таких просторах поєднання різних мовних досвідів та ідентичностей вивчення української філології набуває особливого сенсу – як засіб національного утвердження, міжкультурного діалогу й формування стійкої мовної компетентності.

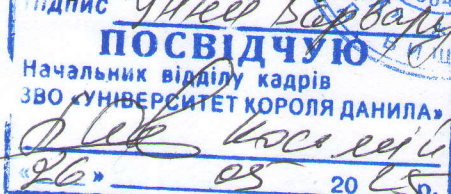
У програмі продумано поєднано академічну фундаментальність і прикладний компонент. Здобувачі отримують системні знання з мовознавства й літературознавства, водночас набуваючи практичних навичок педагогічної, комунікативної, аналітичної та дослідницької діяльності. Навчальні дисципліни дають змогу підготувати фахівця, який буде конкурентоспроможним на ринку праці та корисним у регіональній культурно-освітній сфері.

Окремо варто відзначити структуру програми, її чітку логіку й наскрізну відповідність програмним результатам навчання. Важливу роль відіграють навчальні та виробничі практики, які забезпечують гнучкий перехід від теорії до реального професійного середовища. Залучення цифрових платформ, інтерактивних форм навчання й студентоцентрованих підходів підвищує ефективність освітнього процесу та відповідає очікуванням сучасної молоді.

Програма має важливу просвітницьку місію — сприяти поширенню української мови, культури та літературної традиції у Дніпровському регіоні, що сьогодні є одним із ключових завдань для української філології. Випускники цієї програми, безперечно, будуть затребуваними у школах, ліцеях, культурних центрах, медіа та громадських ініціативах, які працюють на утвердження української ідентичності. Високо оцінюю цю програму як сучасну, змістовно глибоку й регіонально вмотивовану.

Завідувач кафедри української філології
ЗВО «Університет Короля Данила»,
кандидат філологічних наук, доцент

Інна ВАРВАРУК

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю

В11 Філологія

предметною спеціальністю **В11.01 Українська мова та література**

галузі знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Освітньо-професійна програма з підготовки бакалаврів за спеціальністю «Філологія» демонструє високу відповідність сучасним запитам шкільної освіти та суспільним потребам у фахівцях гуманітарного профілю. Як керівник закладу загальної середньої освіти, можу з упевненістю зазначити, що зміст і структура програми відповідають очікуванням роботодавців у галузі освіти.

Програма формує компетентного, гнучкого та ініціативного фахівця, здатного не лише ефективно викладати українську мову та літературу, а й працювати з учнями різного рівня підготовки, заохочувати їх до мовного розвитку, критичного мислення та творчого підходу до навчання. Особливо цінним є акцент на розвитку комунікативної компетентності, аналізі та творенні текстів, що є надзвичайно актуальним в умовах нової української школи.

Навчальний процес побудовано із застосуванням сучасних педагогічних технологій: інтерактивного, діалогічного, самостійного та проблемно-орієнтованого навчання, що відповідає принципам студентоцентризму та формує в майбутніх учителів здатність навчати так, як сьогодні очікує цього школа. Залучення цифрових інструментів і дистанційних платформ (Teams, Zoom, Office 365) свідчить про готовність випускників працювати в гібридному та онлайн-форматах.

Змістова наповненість програми ґрунтується на чіткій структурі: базові, фахові та спеціальні дисципліни, що забезпечують фахову підготовку, доповнені системою практик — фольклорною, мовленнєвою, педагогічною. Зокрема, практико-орієнтовані курси, як-от «Методика навчання української мови» та «Методика навчання української літератури», дають майбутнім учителям якісну основу для роботи в школі.

Оскільки наш заклад зацікавлений у молодих, підготовлених і творчих кадрах, можемо з упевненістю сказати, що випускники цієї програми є бажаними кандидатами на посади вчителів української мови та літератури. Програма готує педагогів нового покоління — відкритих до змін, озброєних методично, здатних не просто викладати, а надихати.

Рецензована освітньо-професійна програма є надзвичайно актуальною, якісно укладеною та повністю відповідає вимогам сучасного освітнього простору.

Відзначимо, що в рецензованій освітньо-професійній програмі враховані

рекомендації, які були запропоновані під час обговорення проєкту ОП. Зокрема, уведено фахову дисципліну – ОК «Українська література для дітей та юнацтва», оскільки для здобувачів ОП В11.01 Українська мова та література важливі поглиблені знання саме української літератури для дітей та юнацтва. Відповідно до нової Концепції літературної освіти для майбутніх філологів, педагогів важливе поглиблене розуміння літературної освіти в закладах освіти, забезпечення високого рівня реалізації змісту літературної освіти школярів, підготовка їх до системного вивчення літератури в основній школі. Сучасна українська література для дітей та юнацтва різноманітна тематично і жанрово, позначена високою художньо-естетичною якістю і варта того, щоб бути змістом літературної освіти, а значить стати предметом вивчення у вищих навчальних закладах, де готують майбутніх філологів, педагогів.

Заслуговує на увагу і оприлюднена система оцінювання. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за рейтинговою шкалою (прохідні бали 60...100) та за інституційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), що використовуються для перенесення кредитів. Оцінювання включає весь спектр контрольних процедур залежно від компетентнісних характеристик (знання, уміння/навички, комунікація, автономія і відповідальність) результатів навчання, досягнення яких контролюються. Оцінювання результатів проводиться відповідно до Положення університету про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Програмні результати навчання передбачають підготовку кваліфікованого фахівця, який знає і розуміє систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, філософію та історію мови, історію української літератури, прикладні інформаційні технології, уміє застосовувати ці знання у професійній діяльності, що сприяє вирішенню складних спеціалізованих задач.

Рецензент –
директор ПЗЗСО

“Сучасна українська школа “Всесвіт”

Дар'я КИСЕЛЬОВА